

L'associacionisme andalús creix al País Valencià

Manuel García Aguilera*

«**C**al cercar una nova formulació de la política migratòria que deixi definitivament la falsa disjuntiva entre assimilació o retorn i que finalment ens porte a una política d'integració que valore la cultura d'origen dels emigrants, s'ohlide de velles concepcions xovinistes i òbriga el camí a una nova concepció pluricultural i moderna de les societats europees».

Aquesta teoria, que jo sàpiga, la defensa la Direcció General d'Emigració de la Junta d'Andalusia des de 1982, quan tan sols existien al País Valencià set entitats andaluses. El 1985 pujaren a deu les entitats d'aquestes característiques i en un informe elaborat pel Departament de Sociologia de la Universitat de València per a la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana es deia: «Pel que fa a l'anàlisi de la competència comunicativa, segons l'origen del naixement, s'observa un cert grau d'assimilació lingüística en els grups immigrants, on destaca el fet que el grau de sesquilingüisme és superior al dels autòctons castellanoparlants»... «Cal destacar que hi ha un exponent clar d'una actitud receptiva positiva...»

Tot i així l'associacionisme andalús no ha deixat de créixer i de les deu associacions existents al 1985, s'ha passat a 26 el 1988 i la tendència està en aquests moments a l'alça, fonamentalment a l'àrea metropolitana de València, com també la proliferació de tablaos flamencos, pubs, etc.

La Direcció General d'Emigració de la Junta d'Andalusia s'ha limitat a potenciar d'una manera o altra l'asso-

ciacionisme andalús sense desenvolupar un política integradora al País Valencià i potenciant en la major part dels casos les entitats més folklòriques i ancorades en el passat, tal com la Casa d'Andalusia o grups semblants, en detriment del suport que haurien de donar a manifestacions integradores i avantguardistes tal com la Trobada de Música de la Mediterrània, grups musicals com Salpicao i entitats sòcio-culturals andaluses, que estan desenvolupant a hores d'ara una autèntica política de participació en pro d'un veritable intercanvi cultural entre les dues comunitats, per molt inversemblant que sembla.

D'altra banda, la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana no ha desenvolupat tampoc una política integradora amb la immigració; s'ha limitat a ser tan sols comparsa de la Junta d'Andalusia o element marginador dels col·lectius andalusos.

Així, doncs, si no s'atura l'augment de l'associacionisme andalús i no es defineix cap política integradora real per part de les dues comunitats, difícilment ens trobarem amb una solució clara, ans al contrari, hi haurà un greu problema de gueto que comença a notar-se dins la joventut (cal no oblidar que la major part de les associacions compten amb quadre de ball compost sobretot per xicots i xicotes de 7 a 19 anys) amb un greu perill de desintegració a nivell social.

* Ex-president de l'Associació Cultural Andalusia d'Alfàfar
Coordinador de les IV Jornades Culturals Andalusos

res. Ara treballa a la Diputació de València encara que continua controlant la situació política a Torrent. José Amador: ben situat políticament, no compta, però, amb gaire estima en cercles andalusos.

També hi ha andalusos amb poder i completament integrats en la societat valenciana, són els andalusos «apàtrides» com ells mateixos es defineixen, entre els quals: Carmen Arjona, regidora a l'Ajuntament de València per Esquerra Unida-Unitat del Poble Valencià; Antoni Montalban, secretari general de CC.OO. al País Valencià; Antoni Lozano, secretari del grup EU-UPV a l'Ajuntament de València; Manuel Pedrejas, està al Secretariat del PCPV i porta l'àrea de finances; Alfredo García, treballa a l'Acció Sindical de Castelló i està al Comitè Central del PCPV; Pere Brígido, secretari general de CC.OO. a la comarca de la Costera.

No hi són tots per descomptat, n'hi ha més, sobretot als partits d'esquerres i sindicats. Un militant de CC.OO. ha assegurat a EL TEMPS que sense els andalusos la meitat dels partits i sindicats valencians quedarien completament deserts. □

ENTRE EL FOLKLORE I LA INTEGRACIÓ

Catalunya: ¿la província que fa nou?

L'associacionisme andalús a Catalunya és un fet recent. Ha nascut amb la crisi i la recuperació de la democràcia. Centrat sobretot en el camp de la cultura, ha evitat, de moment, tota temptació política.

Ramon Aymerich

Primera va ser el pare. Amb el farcell a l'esquena, arribava a l'estació de França. A la butxaca, un tros de paper amb la direcció d'algun familiar o amic. Després venia la família i la definitiva instal·lació en els barris perifèrics del cinturó industrial barceloní. Eren els feliços seixanta: el país feia olor de turisme i sis-cents. Quasi tots acabaren a la construcció, la indústria de l'automòbil o al tèxtil. Des-

DOMÈNEC UMBERT

García Prieto i Joaquim Ferrer.

prés vindria la crisi, i per a alguns —molt pocs— el retorn al país d'origen. Altres, també pocs, havien fet fortuna: els germans Lao —propietaris de CIRSA— en són l'exemple més celebrat. Per a bona part, però, l'atur. Arribà la democràcia, la instauració de les llibertats polítiques i el col·lectiu andalús a Catalunya començà a qüestionar-se l'existència i la identitat.

L'andalús, a Catalunya, ha votat tradicionalment l'esquerra. El sindicalisme del país conserva encara un bon nombre de dirigents forjats en la lluita de fàbrica. Tanmateix, aquests homes, que en el seu moment foren imprescindibles per a la consecució de

forito—, dues «Hermandades» d'inspiració catòlica, i «La Casa de Andalucía», de Barcelona. No es pot pas dir que aquesta fos una entitat amb massa èxit. El seu andalusisme era folklore pur, poc atractiu i elitista, però sobretot era un «búnker feixista», com l'ha definit l'home de la Junta de Andalucía al nostre país, Pablo Martínez. Tanmateix, és d'aquesta entitat d'on sorgeix Francisco García Prieto, el 1980, per fundar la FECAC. N'ixí per dues raons: per disconformitat amb la línia seguida, però també per obtenir el control de la Fira d'Abril de Barberà, una font d'ingressos ben lucrativa.

Les cases d'Andalusia són el centre de les activitats dels emigrants.

l'Estatut i la recuperació de les institucions polítiques no són, pròpiament parlant, el poder andalús. Són, sobretot, el paradigma de la integració. Perquè la «recerca de la identitat» que propicià la crisi i el desencís polític no s'ha produït en cap moment a través de formulacions polítiques, sinó a partir d'un entramat associatiu, més o menys cultural. Paga la pena de dir que la vertebració del «poder andalús» a Catalunya, les vora cent cinquanta associacions que diuen representar-lo, són una cosa recent. Fa deu anys, caracteritzacions com «comunitat andalusina a Catalunya» haurien fet enrojolar l'andalús, vençut com estava que és català tot aquell que viu i treballa a Catalunya. Ara, però, aquesta *comunitat* rep subvencions de totes les institucions i ha esdevingut objecte de cobejança electoral.

L'home: Francisco García Prieto

Durant el franquisme, el nombre d'entitats andaluses existents es podien comptar amb els dits d'una mà. Alguna agrupació històrica —La Peña Fos-

La creació de la FECAC (Federación de Entidades Culturales Andaluzas en Catalunya) és gairebé paral·lela al naixement d'AARCA (Asociaciones Recreativas i Culturales Andaluzas), més ancorada vers l'esquerra, amb propostes més culturals, però minoritària. Vuit anys després, són 150 les entitats andaluses censades, 150.000 els socis que les ronden, i les seves celebracions han esdevingut massives. Cal llegir aquestes xifres amb reserves: tan sols una tercera part de les entitats —menys de cinquanta— tenen un funcionament real. Els socis cotitzants són uns 20.000, i el nombre d'assistents a les celebracions s'infla sovint. Tanmateix, el poder d'aquestes entitats és real i n'és prova que les subvencions rebudes —Generalitat, diputacions, ajuntaments Junta, etc.— voregen els 100 milions anuals. La Fira d'abril, els diversos *Rocíos*, els festivals benèfics, les vetllades de «cante» o «tablaó», les prop de vint emissores que dediquen atenció especial a aquest col·lectiu, i ara també, les jornades de convivència de la FECAC, a Manresa, són les demostracions d'aquest poder.

DOMENEC UMBERT

DOMENEC UMBERT

¿Un poder polític?

Ha estat a partir d'aquest entramat associatiu que s'han formulat les diferents propostes polítiques que incorporen l'andalusisme com a bandera. Que és gairebé tot l'arc polític, quan convé. Però també aventurers com Carlos Obregón, o els ultradretans Alberto Royuela i Esteban Gómez Rovira, que han intentat reinventar —sense fortuna— el vell llenguatge de la «discriminació» i els «catalans de segona». Es podria dir que el responsable d'aquesta dinàmica ha estat García Prieto. Però cal reconèixer que, fins ara, García Prieto ha actuat com a element de contenció de noves aventures «lerrouixistes». Aquest home, que un mes de febrer de 1987 fou capaç de mobilitzar 10.000 persones contra el tancament de ràdio Tele-Taxi, és ara la clau del futur.

L'altre fet destacable és la presència, a Barcelona, d'una Oficina de Emigración de la Junta de Andalucía. La Junta compta amb tres oficines a l'exterior: una a Brussel·les, l'altra a Madrid i la tercera a casa nostra, que inclou, com a radi d'acció, les Illes i el País Valencià. Aquesta presència es justifica —expliquen— perquè Catalunya ha acollit més d'un 50 % de l'emigració andalusina —uns vuit-cents mil. Tanmateix, l'existència d'una llei de reconeixement que exigeix a les entitats difondre a l'exterior la cultura andalusina i mantenir lligams amb la terra d'origen, no deixa de produir perplexitat.

¿Quina és la cohesió d'aquest moviment, cap a on va? El temps ho dirà. De moment, el «poder andalús» a Catalunya és una incògnita de futur. □